

KOMITET OCHRONY PRZYRODY POLSKIEJ AKADEMII NAUK
COMMITTEE FOR NATURE CONSERVATION, POLISH ACADEMY OF SCIENCES

Instytut Botaniki Polskiej Akademii Nauk

ul. Lubicz 46, 31-512 Kraków; Tel. (+48)(12)424-17-00, Fax. (+48)(12)421-97-90

e-mail: z.mirek@botany.pl & a.nikel@botany.pl

**STANOWISKO KOMITETU OCHRONY PRZYRODY POLSKIEJ AKADEMII NAUK W SPRAWIE ZAPISÓW
DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZYRODY W PROJEKCIE USTAWY O ZMIANIE NIEKTÓRYCH USTAW W
ZWIĄZKU ZE ZMIANAMI W ORGANIZACJI I PODZIALE ZADAŃ ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W
WOJEWÓDZTWIE**

Niniejszym, zwracamy się do Senatu RP, jako właściwej władzy ustawodawczej, rozpatrującej aktualnie projekt Ustawy z prośbą o uwzględnienie w niej naszych uwag dotyczących kluczowych i strategicznych zagadnień związanych z krajowymi formami ochrony przyrody, a w szczególności z ochroną ojczyściego krajobrazu.

Komitet Ochrony Przyrody PAN zaniepokojony jest niektórymi zapisami i rozwiązaniami w projekcie przedmiotowej ustawy zwanej „kompetencyjną w województwie”. Uważamy za całkowicie błędne przekazanie w wyłączną gestię Samorządom wszystkich form ochrony przyrody związanych z ochroną walorów krajobrazowych, historycznych i kulturowych i całkowite pozbawienie administracji państwowej wpływu na te zagadnienia. W tym przypadku dotyczy to parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych i pomników przyrody. Podporządkowanie Samorządom powyższych form ochrony przyrody może spowodować w najbardziej atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo regionach naszego kraju nieodwracalne zniszczenia pod naciskiem partykularnych grup i interesu osób nastawionych wyłącznie na doraźny zysk.

W ostatniej dekadzie obserwujemy w wielu miejscach Polski (Wybrzeże Bałtyku, strefy Pojezierzy, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, Sudety, Karpaty) ignorowanie przez samorządy gmin art. 5 i art. 74 Konstytucji RP, co dało opłakane skutki w postaci głębokiej i często nieodwracalnej degradacji walorów krajobrazowych wielu terenów i spadek zainteresowania nimi ze strony turystyki.

Należy zwrócić także uwagę na niespójność i niezgodność zapisów zaproponowanych w projekcie ustawy kompetencyjnej z prawem krajowym i międzynarodowym. Przede wszystkim, należy postawić pytanie – jaki sens miało utworzenie odrębnej administracji na szczeblu wojewódzkim – Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i powierzenie Dyrektorowi tej jednostki kreowania i likwidacji form ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (art. 131 Ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko), skoro większość form ochrony przyrody miałaby się znaleźć w gestii Sejmiku Województwa i Rady Gminy. Równocześnie, jest rzeczą oczywistą, że program „Natura 2000” realizowany przez państwa członkowskie Unii Europejskiej, a będący w gestii Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, będzie mało skutecznie realizowany bez spójności z krajowymi formami ochrony przyrody, z którymi w większej części obszarowo się pokrywa.

Kolizyjność zapisów w projekcie ustawy „kompetencyjnej” z prawem międzynarodowym wyraża się w ratyfikowaniu przez Polskę Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (Dz. U. 2006 Nr 14, poz. 98). W tym przypadku to Państwo Polskie bierze na siebie obowiązek skutecznej ochrony krajobrazu, a więc administracja państwowa, a nie tylko samorządowa, musi mieć na to zagadnienie znaczący wpływ. Jest to o tyle ważne z prawnego punktu widzenia, że zgodnie z art. 91 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Warto też zwrócić uwagę na ustępy 2 i 3 tegoż art. 91 Konstytucji RP mówiącej, że ratyfikowana umowa międzynarodowa ma pierwszeństwo przed ustawami krajowymi w przypadku ich kolizji.

W związku z powyższym, Komitet Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk proponuje następujące rozwiązania i uzupełnienia w projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie:

1. Parki krajobrazowe należy pozostawić w strukturach administracji państwowej (Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska).
2. Powoływanie dyrektora parku krajobrazowego powinno należeć do kompetencji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w ramach aktu prawa miejscowego.
3. Obszar chronionego krajobrazu może być wyznaczony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska albo niezależnie przez Sejmik Województwa, jeśli ten pierwszy tego nie zrobił (zasada subsydiarności).
4. Ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego powinno następować w drodze aktu prawa miejscowego wydawanego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska albo w drodze uchwały Rady Gminy (zasada subsydiarności).

Powyższe rozwiązania stanowią, zdaniem Członków KOP PAN, optymalny podział kompetencyjny w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu naszego kraju, z jednej strony pozostawiając kontrolę Państwa nad tymi zagadnieniami, z drugiej strony, w dobie umacniania demokracji, umożliwiają Samorządom uczestnictwo i wpływ na tę ważną i specjalistyczną sferę w każdym kraju świata.

Kraków, dnia 1.02.2009

prof. dr hab. Zbigniew Mirek

Przewodniczący Komitetu Ochrony Przyrody PAN

Do wiadomości:

Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa

Senacka Komisja Rolnictwa i Ochrony Środowiska

Minister Środowiska

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Prezes Polskiej Akademii Nauk